

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Škola pro všechny

ZPRACOVANÝ PODLE RVP ZV

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA BZENEC

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY A ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

1.1. Stručná charakteristika školy

Úplnost a velikost školy

Základní škola a mateřská škola Bzenec je středně velká škola. Je úplnou základní školou, která poskytuje základní vzdělání cca 450 dětem ve věku od šesti do patnácti let. Součástí školy jsou dvě oddělení školní družiny, školní jídelna a tři mateřské školy v různých částech města.

Umístění školy

Škola je umístěna ve výhodné poloze jak pro místní, tak pro děti z okolních vesnic, které školu v hojně míře navštěvují. (více než 100 žáků). Autobusové zastávky pro dojíždějící žáky jsou v těsné blízkosti školního areálu.

Materiální, prostorové, technické a jiné podmínky

Školní budovy byly postaveny v devadesátých letech minulého století. Prostorové podmínky ZŠ lze vzhledem k ostatním školám v okolí označit za „nadstandardní“. Výuka probíhá v 20 kmenových třídách a odborných učebnách (2 počítačové učebny, 3 jazykové učebny, učebna chemie s chemickou laboratoří, učebna fyziky, učebna hudební výchovy, dílna na pracovní výchovu a učebna pro výuku pěstitelství se školní zahradou a vytápěným skleníkem). Pro žáky slouží i dobře vybavená školní knihovna. Součástí školy je tělocvična a krytý plavecký bazén. Dvě oddělení Školní družiny využívají pro svoji činnost vhodné prostory ZŠ. Ve školním areálu je i venkovní kombinované hřiště vhodné zejména pro atletiku (atletický ovál s umělým povrchem s dálkařským, výškařským a vrhačským sektorem) a míčové hry (malá kopaná, odbíjená, streetbal, beachvolejbal, tenis). Největším problémem současnosti je najít společně se zřizovatelem finanční prostředky na zateplení pláště budovy a rekonstrukci umělého povrchu sportoviště.

Co se týče materiálních a technických podmínek – za zmínku stojí vybavení dvou počítačových učeben s připojením k internetu (24 ks PC, laserové tiskárny, scanner...), nové zasíťování celé školy a připojení všech kabinetů k internetu. ZŠ je dobře vybavena kvalitní audiovizuální technikou, která je instalována v jednotlivých kmenových třídách.

Charakteristika pedagogického sboru

V současné době působí na naší škole 29 pedagogických pracovníků, kteří jsou většinou plně aprobováni – tedy schopni odborně vyučovat konkrétní vyučovací předměty a současně realizovat výchovné a vzdělávací činnosti související s výukou a chodem školy. Na škole působí výchovný poradce, preventista sociálně-patologických jevů, koordinátorka ICT (jež je zároveň správcem školních webových stránek). Učitelé si průběžně doplňují a rozšiřují své vzdělání ať už absolvováním akreditovaných studijních programů na vysokých školách (anglický jazyk) či rozšiřujících kurzů v oblasti výpočetní techniky, inovace výuky jednotlivých předmětů, v oblasti práce se žáky se specifickými vzdělávacími potřebami aj.

Dlouhodobé projekty, mezinárodní spolupráce

V současnosti není naše škola zapojena do žádných dlouhodobých projektů ani mezinárodní spolupráce.

Spolupráce se školskou radou, rodiči žáků nebo zákonnými zástupci, místními i regionálními partnery, PP poradnami a jinými institucemi:

Rada školy při ZŠ byla zřízena v roce 2005, se školou spolupracuje „Sdružení rodičů a přátel školy“. Každá třída ZŠ má možnost mít ve výboru SRPŠ svého zástupce. Výbor SRPŠ zve na své schůzky zástupce vedení školy. ZŠ organizuje nejméně 2x do roka třídní schůzky, mezi další formy komunikace a spolupráce s rodiči patří individuální konzultace s rodiči žáků. Vedení ZŠ a výchovný poradce úzce spolupracují při řešení výchovných a vzdělávacích problémů s PPP v Hodoníně, s Odborem soc. věcí MěÚ Bzenec a s Policií ČR

1.2. Charakteristika školního vzdělávacího programu

1.2.1. Cíle základního vzdělávání

Základní vzdělávání má žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání.

V základním vzdělávání se proto usiluje o naplňování těchto cílů:

- umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné a účinné komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako samostatné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, vnímavost a citlivé vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet své schopnosti i reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

1.2.2. Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.

Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za ukončenou, ale získané klíčové kompetence tvoří neopomenutelný základ žáka pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu.

Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nadpředmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají.

Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí.

V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní.

Kompetence k učení

Na konci základního vzdělávání žák:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a sociokulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Kompetence k řešení problémů

Na konci základního vzdělávání žák:

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problémů, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělávání žák:

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

Na konci základního vzdělávání žák:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

Na konci základního vzdělávání žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí a rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví

Kompetence pracovní

Na konci základního vzdělávání žák:

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření
- orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

1.2.3. Společné výchovné a vzdělávací strategie na úrovni školy, kterými chce škola směřovat k cílům základního vzdělávání a tím k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Strategie školy (jak směřovat k cílům základního vzdělávání a tím k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků) je poměrně jednoduchá a spočívá:

- 1) v provedené analýze:
 - vzdělávacích požadavků klientů,
 - vzdělávacích potřeb žáků,

- vzdělávacích možností (prostorových, materiálních, personálních) školy,
 - silných a slabých stránek školy, příležitostí a hrozeb
- 2) ve správném (na základě provedené analýzy) stanovení vzdělávacích priorit (odrazí se v konkrétní skladbě vyuč. předmětů a v jejich týdenních hodinových dotacích a v obsahu učebních osnov)
- 3) v dalším rozvíjení silných stránek školy

1.2.4. Vzdělávací priority školy (Školního vzdělávacího programu)

ŠVP „*Škola pro všechny*“ respektuje tradice školy, využívá její charakteristické podmínky a reaguje na vzdělávací požadavky klientů (rodiče, žáci). Na základě provedené analýzy vzdělávacích podmínek školy a vzdělávacích požadavků (rodičů, zřizovatele a celospolečenské objednávky) škola stanovila následující vzdělávací priority:

- 1) Poskytovat kvalitní základní vzdělání zaměřené na „aktivní dovednosti“ žáků.
- 2) Rozvíjet komunikační dovednosti žáků
 - v mateřském jazyce,
 - v cizím jazyce,
 - v informačních a komunikačních technologiích
 - v sociálních vztazích
- 3) Podporovat rozvíjení pohybových dovedností žáků ve školních i mimoškolních sportovních aktivitách.
- 4) Podporovat rozvíjení praktických dovedností žáků
- 5) Vytvářet takové učební prostředí, v němž žáci pracují podle svých možností, na základě svých dosavadních znalostí a zkušeností
- 6) Směřovat k všestrannému harmonickému rozvoji osobnosti dítěte

Protože chceme být skutečně Školou pro všechny, disponibilní hodiny jsme využili jak k posílení předmětů s převažující složkou kognitivní, tak předmětů praktického či výchovného charakteru. Konkrétně: český jazyk a literatura – na 1. stupni navýšení o 3 hodiny týdně, na 2. stupni o 4 hodiny. Matematika je posílena dvěma hodinami týdně na 1. stupni a čtyřmi hodinami na stupni 2. Vzdělávací oblast Člověk a společnost je na 2. stupni navýšena o 1 hodinu, Člověk a příroda celkem o 4 hodiny na 2. stupni (2 hodiny fyzika, 2 přírodopis). Tělesná výchova je na 2. stupni posílena dvěma hodinami týdně a pracovní činnosti jednou hodinou. Rovněž nabídka povinně volitelných předmětů je koncipována tak, aby si žáci mohli vybrat podle svých skutečných možností či zájmů (podrobněji viz učební plány).

K povinným a povinně volitelným předmětům si žáci mohou vybírat také z nabídky nepovinných předmětů (sborový zpěv, náboženství) či zájmových útvarů (folklórní kroužky Marijánek a Drmoličky, mažoretky, zdravotnický kroužek, výtvarný, logopedický, dyslektický, chemický, kroužek aerobiku, informatiky, florbalu aj.). Nabídka nepovinných předmětů a zájmových kroužků může být každý rok aktualizována v závislosti na zájmu žáků i na možnostech školy.

Celkově se tedy snažíme rozvíjet duševní, praktické i fyzické schopnosti dětí tak, abychom z nich vychovávali samostatné osobnosti, které znají svoji cenu a které se dokáží v budoucnu dobře uplatnit.

1.2.5. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

V souladu s platnou legislativou a současně se zaměřením našeho vzdělávacího programu Škola pro všechny vyučujeme na naší škole také žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Školu navštěvují žáci se zdravotním postižením i se zdravotním a sociálním znevýhodněním. Každému z nich se snažíme maximálně vycházet vstříc jednak přizpůsobením výuky v jednotlivých předmětech tak, aby její obsah, formy a metody odpovídaly jejich vzdělávacím potřebám a možnostem, jednak snahou vytvářet takové

podmínky, které jim toto vzdělávání umožní. Konkrétně – škola má bezbariérový přístup, výtah, dostatečné vybavení výpočetní technikou (možnost kopírování textů, poskytování pomocných materiálů apod.), v minulosti – v případě, kdy to situace vyžadovala – jsme měli zřízenou funkci asistenta pedagoga. Samozřejmostí je těsná spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou a speciálním pedagogickým centrem.

1.2.6. Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Naše škola se snaží vytvářet podmínky pro vzdělávání žáků mimořádně nadaných – především reagováním na individuální potřeby každého jednotlivce: vhodné formy rozšiřování učiva nad rámec stanovený učebními osnovami, zadávání speciálních řešitelských úkolů, zapůjčování učebních pomůcek a rozšiřujících materiálů. V odůvodněných případech lze vytvořit individuální vzdělávací plán či přeradit žáka do vyššího ročníku bez absolvování ročníku předešlého – ve shodě s §17, odst. 3, zák. 561/2004 (školského zákona). Nezbytná je opět spolupráce s poradenskými zařízeními i další vzdělávání pedagogů v této oblasti.

1.2.7. Průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova v základním vzdělávání akcentuje formativní prvky, orientuje se na subjekt, je praktické a má každodenní využití v běžném životě. Reflektuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby i zvláštnosti. Jeho smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet životní dovednosti.

Specifikou Osobnostní a sociální výchovy je, že se učivem stává sám žák, stává se jím konkrétní žakovská skupina a stávají se jím více či méně běžné situace každodenního života. Jejím smyslem je pomáhat každému žákovi hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu.

Průřezové téma prolíná většinou předmětů.

Výchova demokratického občana

Průřezové téma Výchova demokratického občana má interdisciplinární a multikulturní charakter. V obecné rovině představuje hodnotový fenomén reprezentující syntézu hodnot spravedlnosti, tolerance a odpovědnosti, v konkrétní rovině pak především rozvoj kritického myšlení, vědomí svých práv a povinností a porozumění demokratickému uspořádání společnosti a demokratickým způsobům řešení konfliktů a problémů.

Výchova demokratického občana má vybavit žáka základní úrovni občanské gramotnosti. Občanskou gramotností rozumíme „orientaci ve složitostech, problémech a konfliktech otevřené, demokratické a pluralitní společnosti“, přičemž tato orientace není samoučelná, ale má vyústit ve způsobilost konstruktivně řešit problémy. To znamená řešit problémy se svou lidskou důstojností, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, se znalostí a dovedností uplatňovat zásady slušné komunikace a demokratických způsobů řešení.

Průřezové téma prolíná většinou předmětů

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Průřezové téma Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech akcentuje ve vzdělávání

evropskou dimenzi. Tu je třeba chápat jako princip prostupující celým základním vzděláváním, který podporuje globální myšlení a mezinárodní porozumění. Podstatnou součástí evropské dimenze v základním vzdělávání je výchova budoucích evropských občanů jako zodpovědných a tvořivých osobností, v dospělosti schopných mobility a flexibility v občanské a pracovní sféře i při rozhodování o svém budoucím osobním životě.

Průřezové téma rozvíjí vědomí evropské identity při respektování identity národní. Otevírá žákům širší horizonty poznání a perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru a seznamuje je s možnostmi, které jim tento prostor poskytuje.

Průřezové téma prolíná všemi vzdělávacími oblastmi, integruje a prohlubuje poznatky a umožňuje uplatnit dovednosti, které si žáci osvojili v jednotlivých vzdělávacích oborech. Podporuje ve vědomí a jednání žáků tradiční evropské hodnoty, k nimž patří humanismus, svobodná lidská vůle, morálka, uplatňování práva a osobní zodpovědnost spolu s racionálním uvažováním, kritickým myšlením a tvořivostí.

Multikulturní výchova

Průřezové téma Multikulturní výchova v základním vzdělávání umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur - tradicemi a hodnotami. Na pozadí této rozmanitosti si pak budou moci žáci lépe uvědomovat i svoji vlastní kulturu, tradice a hodnoty.

Multikulturní výchova zprostředkovává poznání vlastního kulturního zakotvení a porozumění odlišným kulturám. Rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti. U menšinového etnika rozvíjí jeho kulturní specifika a současně poznávání kultury celé společnosti, majoritní většinu seznamuje se základními specifiky ostatních národností žijících ve společném státě, u obou skupin pak pomáhá nacházet styčné body pro vzájemné respektování, společné aktivity a spolupráci.

Multikulturní výchova se hluboce dotýká i mezilidských vztahů ve škole, vztahů mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou, mezi školou a místní komunitou. Škola jako prostředí, v němž se setkávají žáci z nejrůznějšího sociálního a kulturního zázemí, by měla zabezpečit takové klima, kde se budou všichni cítit rovnoprávně, kde budou v majoritní kultuře úspěšní i žáci minorit a žáci majority budou poznávat kulturu svých spolužáků - příslušníků minorit. Takové klima přispěje ke vzájemnému poznávání obou skupin, ke vzájemné toleranci, k odstraňování nepřátelství a předsudků vůči „nepoznanému“.

Environmentální výchova

Průřezové téma Environmentální výchova v základním vzdělávání vychází z komplexního pojmání vztahu člověka k životnímu prostředí, za něž je považováno vše - od nejbližšího okolí po biosféru planety. Propojuje tak hlediska přírodovědná, sociální, technicko-ekonomická i estetická.

Environmentální výchova vede jedince k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, tj. k pochopení nezbytnosti postupného přechodu k udržitelnému rozvoji společnosti a k poznání významu odpovědnosti za jednání společnosti i každého jedince. Umožňuje sledovat a uvědomovat si dynamicky se vyvíjející vztahy mezi člověkem a prostředím při přímém poznávání aktuálních hledisek ekologických, ekonomických, vědeckotechnických, politických a občanských, hledisek časových (vztahů k budoucnosti) i prostorových (souvislostí mezi lokálními, regionálními a globálními problémy), i možnosti různých variant řešení environmentálních problémů. Vede jedince k aktivní účasti na ochraně a utváření prostředí a ovlivňuje v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské civilizace životní styl a hodnotovou orientaci žáků. Průřezové téma prolíná většinou předmětů.

Mediální výchova

Průřezové téma Mediální výchova v základním vzdělávání nabízí základní poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Média a komunikace představují velmi významný zdroj

zkušeností, prožitků a poznatků pro stále větší okruh příjemců. Uplatnění jednotlivce ve společnosti vyžaduje schopnosti umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa, což se stále více rovná schopnostem zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z médií - zatím především z tisku, rozhlasu a televize, ve stále větší míře však i z „nových“ médií, která se stávají součástí veřejné komunikace (elektronické deníky a časopisy apod.).

Média se stávají důležitým socializačním faktorem, mají výrazný vliv na chování jedince a společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života vůbec. Přitom sdělení, jež jsou médiím nabízena, mají velmi nestejnorodý charakter, vyznačují se velmi svébytným vztahem k přírodní i sociální realitě a jsou vytvářeny s různými záměry. Správné vyhodnocení těchto sdělení z hlediska záměru jejich vzniku (informovat, přesvědčit, manipulovat, pobavit) a z hlediska jejich vztahu k realitě (věcná správnost, logická argumentační stavba, hodnotová platnost) vyžaduje značnou průpravu.

Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti. Ta zahrnuje jednak osvojení si některých základních poznatků o fungování a společenské roli současných médií (o jejich historii, struktuře a fungování), jednak získání dovedností podporujících sebevědomé, aktivní a nezávislé zapojení jednotlivce do mediální komunikace. Především se jedná o schopnost analyzovat nabízená sdělení, posoudit jejich věrohodnost a vyhodnotit jejich komunikační záměr, popřípadě je asociovat s jinými sděleními. Dále pak orientaci v mediovaných obsazích a schopnost volby odpovídajícího média jako prostředku pro naplnění nejrůznějších potřeb - od získávání informací přes vzdělávání až po naplnění volného času.